

'Speciaal onderwijs is soms de beste start'

De drempel om leerlingen vanuit het basisonderwijs naar speciaal voortgezet onderwijs te laten doorstromen is, vooral voor ouders, vaak groot. Zeker wanneer het schooladvies boven het mavo-niveau ligt. Toch zouden we ons bij het plaatsen van leerlingen minder moeten laten leiden door het IQ en meer door de totale leerbehoeften van een kind. 'Soms past de structuur en de manier van werken van het regulier onderwijs gewoon niet bij een kind. Een start op het speciaal onderwijs, met eventueel een latere doorstroom naar regulier, werkt dan veel beter dan andersom', vinden Sharon de Vries, Marianne Pot en Carin van de Weteringh.

Van de Weteringh is directeur van de Spinaker, een openbare school voor voortgezet speciaal onderwijs in Den Helder. Pot is directeur van Lyceum aan Zee en de Vries is OSP-begeleider op datzelfde lyceum. Dat zij elkaar goed kennen, helpt bij een betere begeleiding van kinderen die tussen het regulier en speciaal onderwijs in 'hangen'. We praten met hen vooral over de leerlingen die door gedragsproblemen uitvallen in het regulier onderwijs. Volgens de Vries zijn dat vaak kinderen die op de basisschool al moeite hadden met bijvoorbeeld hun sociale vaardigheden, maar die toch naar regulier onderwijs zijn doorgestroomd. 'Het kunnen echter ook kinderen zijn die pas op het regulier onderwijs problemen ontwikkelen óf die plotseling gaan onderpresteren. De stap naar het voortgezet onderwijs is groot', weten zij en haar twee gesprekspartners. 'De structuur is anders, er zijn meer leerkrachten, ze moeten gaan plannen, er is minder toezicht in de vrije ruimte. Ongeacht het IQ; wanneer een kind niet genoeg zelfredzaam is, is het regulier onderwijs echt pittig.'

Samenwerking

Om kinderen die vroeg in hun VO-carrière al problemen ontwikkelen goed te begeleiden, is samenwerking de belangrijkste sleutel. Als directeur van het lyceum weet Pot dat je als school niet altijd genoeg kunt doen. 'Natuurlijk hebben wij onze ondersteuningstrajecten. Maar met leerlingen die bij ons niet op hun plek zitten, moet je meerdere kanten op kunnen.' Daarom is Pot zo blij met de medewerkers van het Ondersteuningspunt die op de school aanwezig zijn. 'Als onafhankelijk deskundigen kijken zij naar wat een kind nodig heeft. Op basis van een groeidocument bepalen ze samen met de leerling, ouders en de mentor wat de beste weg is voor het kind. Het groeidocument geeft precies aan wat het kind nodig

heeft. Aan de hand daarvan kunnen we kijken of wij daar als school wel of niet op aan kunnen sluiten. Zo niet, dan moet de weg openstaan naar het speciaal onderwijs.' Daar komt dan ook de samenwerking met van de Weteringh om de hoek kijken. De Vries: 'Om de beste weg te bepalen, moeten alle deuren openstaan en de contacten goed zijn. Mocht speciaal onderwijs de beste keuze zijn, dan is een goede, warme overdracht essentieel.'

Werkgroep 'Op weg naar havo'

Maar de overdracht is niet de enige reden waarom de drie dames hecht contact hebben. Zij zitten alle drie in de werkgroep 'Op weg naar havo'. Deze werkgroep bestaat uit schooldirecteuren en onder-

steuningscoördinatoren uit de regio. Door middel van overleg en het opzetten van pilots zoeken zij naar mogelijkheden om de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs te versterken.

Daarvoor wordt onder meer gekeken hoe de doorstroom vanuit de basisschool beter kan. 'Ouders hebben toch vaak een voorkeur voor regulier onderwijs. Dat heeft voor een groot deel met beeldvorming te maken', weet van de Weteringh. 'Ze hebben het idee dat hier alleen kinderen met een leerachterstand komen. Dat is niet zo. Wij zijn er voor kinderen die niet gedijen in de grootschalige, zelfstandige opzet van het regulier onderwijs. Door de kleine klassen kunnen wij meer aandacht geven, sommige kinderen hebben dat echt nodig.'

'Om leerlingen vanuit de basisschool een goede plek te geven, spelen de IB-ers een doorslaggevende rol. Die spreken de ouders en kunnen een spilfunctie vervullen bij het bepalen van de juiste plek voor het kind. Bovendien coördineren zij de overdracht.

Dat die goed verloopt, is voor ieder kind belangrijk om soepel door te stromen.'

Opstromen motiveert

In de werkgroep wordt ook besproken hoe we in de regio om kunnen gaan met leerlingen voor wie speciaal onderwijs een uitkomst zou zijn, maar die meer aankunnen dan mavo. 'In Haarlem en Purmerend is er speciaal onderwijs op havoniveau', weet van de Weteringh. 'Maar bij ons is dat nog niet haalbaar vanwege het kleine aantal leerlingen dat daarvoor in aanmerking komt.' In de wandelgangen wordt daarom wel gesproken over symbiose-trajecten waarbij leerlingen op het speciaal onderwijs deeltrajecten op het regulier onderwijs volgen. 'Het zou voor ouders de stap naar speciaal onderwijs wellicht makkelijker maken als ze weten dat er extra mogelijkheden zijn. Idealiter zou een leerling bijvoorbeeld starten op het speciaal onderwijs om van daaruit te kijken wat er nog meer mogelijk is.' Want over één ding zijn van de Weteringh, Pot en de Vries het eens: opstromen motiveert, afstromen demotiveert.

'Om de beste weg te bepalen, moeten alle deuren openstaan en de contacten goed zijn'

Vlnr. Carin van de Weteringh, Marianne Pot en Sharon de Vries